

Nordre Follo
kommune

Handlingsplan

Demokrati for barn og unge

Nordre Follo mai 2022

Innholdsfortegnelse

HANDLINGSPLAN	1
DEMOKRATI FOR BARN OG UNGE	1
INNHALDSFORTEGNELSE.....	3
1 INNLEDNING	4
1.1 Skribenter	4
1.2 Hva har barn og unge krav på og hva det betyr	4
2 SATSNINGSOMRÅDER FOR DEMOKRATI	4
2.1 Skole	4
2.1.1 Innspill fra Barn og unge	5
2.1.2 Tips til de som jobber på skolen	5
2.2 Fritid.....	5
2.2.1 Innspill fra Barn og unge	6
2.2.2 Tips til voksne som jobber med barn på fritiden.....	6
2.3 Lokalsamfunnet	6
2.3.1 Innspill fra barn og unge	6
2.3.2 Tips til voksne om saker i lokalsamfunnet.....	6
2.4 Når du trenger ekstra støtte.....	7
2.4.1 Innspill fra barn og unge	7
2.4.2 Tips til voksne	7
3 HVORDAN KOMMUNISERER MAN MED BARN OG UNGE?	7
4 FASTE MEDVIRKNINGSORGANER.....	8
4.1 Elevråd	8
4.2 Ungdomsråd	9
4.3 Barn- og unges kommunestyre (BUK)	9
5 TILTAK.....	9
5.1 Skole	9
5.2 Fritid.....	11
5.3 Lokalsamfunn	12
5.4 Når du trenger ekstra hjelp	12
5.5 Gjeldende loverk	14

1 Innledning

1.1 Skribenter

Demokrati for barn og unge er aller viktigst for barn og unge selv. Derfor har det vært vesentlig at planen i stor grad har blitt utarbeidet av ungdom. Tekstdelene er utarbeidet av elever som tar valgfaget «Demokrati i praksis» ved Hellerasten skole i tett samarbeid med lærer Jonas Krogh Eidbo og arbeidsgruppen som har bestått av Kjersti Sandvik (VL Samskaping og lokalsamfunn), Anne Line Holen (VL PPT), Terje Stokke Nørving (skolefaglig rådgiver, Utvikling og forvaltning) og Cecilie Troberg Stærnes (barne- og ungdomskonsulent).

For å hente innspill til planen fra et bredere sett med barn og unge, ble BUK-møtet høsten 2021 i sin helhet dedikert til å hente innspill til planen. Møtet ble ledet og fasilitert av elevene fra valgfag Demokrati i praksis og innspillene ble brukt til å skrive planen.

Planen er skrevet slik at den skal være lett å lese og forstå for barn og unge. Barna må forstå rettighetene sine slik at det ikke blir slik at de voksne «alltid bestemmer». Tiltaksdelen er rettet mot de voksne som jobber med barn og unge. For at barn og unge skal få medvirke eller medbestemme slik de har rett til i saker som gjelder dem, må voksne endre hvordan de gjør ting. De som jobber i kommunen må forholde seg til tiltakene i planen også kan de hjelpe voksne som driver fritidsaktiviteter frivillig til hvordan de kan få til bedre medvirkning i fritidsaktiviteter.

1.2 Hva har barn og unge krav på og hva det betyr

Gjennom FNs barnekonvensjon, har barn rett til å bli hørt i saker som gjelder dem. Dette står også i mange andre lover som kommunen må forholde seg til, og ikke minst i grunnloven §104. Noen ganger har man rett til å medvirke, mens andre ganger brukes ordet medbestemmelse. Vi vil forklare forskjellene her:

Medvirkning: Å medvirke betyr at du får lov til å endre noens mening. Når du medvirker har du vært med å påvirke dem noen som bestemmer. For eksempel at moren din spør hva du vil spise, og du sier at du vil ha is. Kanskje sier moren din ok, men kanskje bestemmer hun noe annet til slutt.

Medbestemmelse: Å medbestemme betyr at du er med på å bestemme sammen med andre. For eksempel medbestemmer du når du og moren din blir enige sammen om at dere skal kjøpe is. At du har medbestemmelse betyr at du også kan si nei

1.3 Hva kan barn og unge gjøre om ikke planen blir fulgt opp av voksne

Dersom barn og unge opplever at skoler eller andre instanser ikke følger planen, kan de henvende seg til Utvalg for oppvekst, idrett og kultur. Dette kan gå via ungdomsrådet, Barn- og unges kommunestyre (BUK) eller via andre voksne som kan hjelpe til.

2 Satsningsområder for demokrati

Planen er inndelt i fire områder som barn og unge er spesielt opptatt av å medvirke i: skole, fritid, samfunnet og når de trenger ekstra hjelp.

2.1 Skole

Alle barn går på skolen i løpet av barndommen og muligheten til å medvirke i egen opplæring er viktig for barn og unge. Skolen styres etter planer som er like for hele Norge. Det er også en egen lov som heter Opplæringsloven som bestemmer hvordan mye av skolen skal være. Planen for skolen, læreplanen, sier mye om demokrati og hvordan elevene har rett til å medvirke. Demokrati er et av de viktigste prinsippene for skolen og læreplanen sier: *Elevmedvirkning må prege skolens praksis. Elevene skal både medvirke og ta medansvar i læringsfellesskapet som de skaper sammen med lærerne hver dag.*¹

Historisk har læreren bestemt i klasserommet. Læreren har bestemt hva elevene skal jobbe med og hvordan elevene skal jobbe. Læreren har bestemt hvem som skal få snakke, når de skal få snakke og om hva de sier er riktig. Forskning viser at elever som er med å bestemme over sin egen skolegang blir mer motiverte for skolen. En elev som er motivert lærer mer. På skolen må elevene bli bevisste på hvordan den enkelte elev lærer best, og eleven må prøve ut ulike læringsstrategier i ulike fag. Eleven skal bli trygg på hva som er best for seg, men må også prøve ut nye arbeidsmetoder for å utvikle seg. Alle lærer på ulike måter og det er viktig at elevene jobber på en måte som den lærer best, både sosialt og faglig. Her må alle elever bli hørt og medvirke.

2.1.1 Innspill fra Barn og unge

Skoleelevene synes de fleste av lærerne er flinke og hører på elevene sine. Fortsatt er det noen elever som opplever at de blir mindre hørt på og at læreren tar dem mindre seriøst. Vi mener at lærerne må stole på elevene sine.

Det som er ønskelig at lærerne skal bli flinkere på, er å ha mer tilpasset læring for elevene. Dette er for at alle elevene kan få muligheten til å gjøre sitt beste. Prøver og vurderinger bør det være et mer avslappet forhold til og det bør bli mer etterarbeid. Vi synes det er bra at elever lærer av hverandre. Elevene merker at det er forskjell på de nyutdannede lærerne og de mer erfarne lærerne. De nyutdannede har ofte flere læringsmetoder som passer mer generelt. Elevene bør få muligheten til å gi tilbakemeldinger om slike ting slik at de får best mulig undervisning hele tiden.

Mange elever merker at elevrådet hører på dem, og det er en positiv ting. Elevene bør få mer informasjon om de viktigste sakene elevrådet tar opp og dette må skolene få gode systemer for. Elevene bør også få medvirke i hvordan penger blir brukt på skolen. For eksempel fysiske forhold, temperatur i klasserommet eller kvaliteten på det de skal lære.

2.1.2 Tips til de som jobber på skolen

- Ha noen grunnleggende regler for hvordan lærerne tilpasser undervisningen til elevenes nivå
- Elevene må få mulighet til å si hva de mener om hvordan skolen ser ut. Da kan man tenke mer kreativt i fagene. Om elevene medvirker og sier at en vegg er stygg, kan det være mulig å male den og gjøre den kul i kunst og håndverk
- For å la elevene på et trinn medvirke mer, kan det være en ide å samle klassene på trinnene mer sammen, sånn at elevene i forskjellige klasser kan bli mer kjent med hverandre.

2.2 Fritid

Barn og unge deltar på mange fritidsaktiviteter og det er en viktig del av livet. Mange av aktivitetene er både sosiale og lærerrike. Flere av aktivitetene er foreldredrevet og ikke alle kjenner til FNs barnekonvensjon og barns rettigheter. Det ble gjort undersøkelse i 2020 om hvor mange lag og foreninger som var opptatt av dette, og resultatet var ikke så bra. Kommunen kan ikke bestemme over lag og foreninger, men kan hjelpe til med å gjøre lovene kjent og gi de tips og råd om hvordan de voksne i fritidsaktivitetene kan få det til bedre.

¹ Overordnet del av LK20 §3.1

Kommunen har ordninger for å søke om penger, tilskuddsordninger, som lag og foreninger kan søke på for å bidra til at barn og unge fra hjem med dårligere økonomi kan få delta i aktivitetene. Kommunen har i tillegg ordningen «Prøv selv» som barn og unge selv kan søke til egenorganiserte aktiviteter.

2.2.1 Innspill fra Barn og unge

BUK-medlemmene sier at de sjelden får være med å bestemme i fritidsaktivitetene sine. De sier også at det er veldig variert om de voksne er interesserte i å høre på hva de mener. De mener de voksne må være tilgjengelige på sosiale media slik at man kan spørre om ting. Andre måter de sier fra om ting i dag er å si det til treneren eller til foreldre som kan si det videre til treneren.

Lag og foreninger, som for eksempel idrett, korps og lignende, trenger å få bedre systemer for hvordan de lar medlemmene selv være med på å bestemme over aktivitetene sine.

2.2.2 Tips til voksne som jobber med barn på fritiden

- Ikke vær for streng og skummel, da blir det vanskelig å si sin mening eller å stå imot
- Vær hyggelig/positiv
- Smile
- Gi komplimenter
- Forklare mer/bedre
- Snakke rolig, enkel forklaring
- Vise eksempler
- Vær åpen for innspill
- Høre på forslag

2.3 Lokalsamfunnet

Kommunen lager mange planer for de forskjellige nabolagene og bestemmer ganske mye om hvordan ting skal se ut. Hvor skal det være gangveier og hvor kan det komme nye hus? I planene bestemmes det også hvilke skoler som skal pusses opp eller bygges nye og hvilke andre ting kommunen skal bruke penger på. Det som er spesielt med planene er at de bestemmer ting som skal gjennomføres flere år fram i tid, og bestemmer hvordan framtiden blir i Nordre Follo. Derfor er det viktig at barn og unge blir spurt. De kan ha vite noe som voksne ikke vet fordi de går eller sykler andre steder enn det voksne gjør og har andre interesser.

Ungdomsrådet og BUK får muligheten til å medvirke i mange av sakene, men det er jo bare noen få av barn og unge. Det blir viktig å finne metoder for at flere barn og unge kan få medvirke i disse sakene.

2.3.1 Innspill fra barn og unge

Kommunens bestemmelses områder har stor påvirkningskraft på barn og unges hverdag, derfor er det viktig at barn og unge skal få si sin mening til kommunen. For at barn og unge skal forstå saker som er viktige for dem, er det viktig at sakene skrives på en måte som barn og unge kan forstå. Alle barn og unge må også kunne finne informasjon om hva kommunen driver med. Det må også være enklere å finne ut hva ungdomsrådet gjør, hva det er og hvordan man kan kontakte dem.

2.3.2 Tips til voksne om saker i lokalsamfunnet

- Skriv med enkelt språk slik at barn kan forstå hva som menes
- Presenter kommunens økonomi- og handlingsplan slik at unge kan forstå hva det er og hva de forskjellige tingene betyr for dem
- Det må bli lettere for barn og unge å finne saker som er viktige for dem

- Skolen må hjelpe elevene med å finne informasjon om hva som foregår i samfunnet og hvordan de kan medvirke. Skolen må også hjelpe elevene med å få greie på hva som bestemmes i forskjellige utvalg i kommunen

2.4 Når du trenger ekstra støtte

Kommunen har tre tjenester som lovene i Norge bestemmer at den skal ha. Det er barnevern, det er PPT og det er helsestasjon og helsesykepleier på skolene som alle skal hjelpe barn og unge. I tillegg har Nordre Follo kommune andre som kan hjelpe til når det trengs. Det er noen som kan hjelpe hvis du blir mobbet, sliter psykisk, fysioterapeuter om du har fysiske utfordringer og logopedier som hjelper til om du har problemer med å snakke bra. Noen barn trenger hjelp av alle disse samtidig.

Barne- og ungdomsspsykiatrisk poliklinikk, forkortet BUP, er et spesialisthelsetilbud innenfor psykisk helsevern for barn og unge mellom 0-18 år. De gir tilbud til barn og unge og deres familier. De er ikke en del av det kommunen gjør, men samarbeider tett med både skoler, barnehager og de andre i kommunen.

2.4.1 Innspill fra barn og unge

Barn og unge mener at det er viktig at de får god opplæring i rettigheter. Dette kan foregå via læreplanen, plakater eller sosiale medier. Skolene har en egen ansvarlig for pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). De bør synliggjøres godt og fortelle om hva de gjør. Elevene må vite hvor og når de kan finne dem og hvordan man tar kontakt. Det er viktig at elevene som trenger en-til-en støtte føler seg trygge og at de voksne som jobber med dette tar seg tid til å bli kjent med barna. Når det skrives rapporter, må de være skrevet slik at eleven selv forstår det.

2.4.2 Tips til voksne

- Arrangere Kahoot eller andre underholdningsmetoder som vil få elevene engasjert i PPT og lignende tjenester
- PPT/BUP og lignende må fortelle elevene hva de sier til foreldrene og bli enige med eleven om hva klassen skal vite
- Lærerne kan legge opp til arbeid i f.eks samfunnsfag, norsk og kunst og håndverk om tema – lage plakat eller lignende
- Lærerne må ta opp hvilke hjelpetjenester som finnes i klassene sine og hva de kan bidra med

3 Hvordan kommuniserer man med barn og unge?

Mange av innspillene fra BUK handler om at barn og unge ønsker å bli bedre informert om hva som foregår i kommunen. Dette er viktig for at de skal vite hva de kan medvirke til.

Barn og unge kommuniserer i andre kanaler og på andre måter enn det voksne gjør.

Kommunikasjonskanalene endrer seg også raskere. For å nå barn og unge, må vi se på hvilke kanaler som brukes når og på hvilken måte. Elevene fra Hellerasten har samlet innspillene og har laget en oversikt med tips til hvordan man kan nå fram til de rette barn og unge for de ulike sakene som barn og unge er opptatt av.

Hva skal kommuniseres	Hvordan nå barn og unge
Kontaktinformasjon	- Sosiale medier som Facebook, Instagram, Twitter, Tiktok, snapchat etc

Hva pengene brukes på i kommunen og saker som kommunen jobber med	<ul style="list-style-type: none"> - Nettside (eller app?) med informasjon tilpasset barn og unge - Lære om aktuelle saker i lokalsamfunnet i samfunnsfagstimene - Skolen informerer elevene om hva som skjer i kommunen - Bruke sosiale medier som Twitter, TikTok, snapchat og Instagram
Endringer som gjelder skole	<ul style="list-style-type: none"> - Lærer e.l. snakker om endringene i fellestid
Endringer i fritidsaktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> - Informasjon av fritidsleder på aktiviteten - Melding direkte til den det gjelder - Sosiale medier som Twitter, TikTok, snapchat og Instagram
Sosiale arrangementer	<ul style="list-style-type: none"> - Reklame - flyers - sosiale medier som Twitter, TikTok, snapchat og Instagram
Hva pengene som går til skole blir brukt på	<ul style="list-style-type: none"> - Få informasjon om det på skolen. - Informasjon i sosiale medier

4 Faste medvirkningsorganer

Kommunen har noen faste møtepunkter som barn og ungdom kan bli valgt inn i. Om man har lyst til å være med å påvirke mye, er det lurt å stille til valg til et av dem. Du kan også følge med på hva slags saker de har og si fra til de som er med om hva du mener før møtet.

4.1 Elevråd

Elevråd er lovpålagt, som betyr at alle skoler skal ha dette. På barneskolen skal det være fra 5.-7. trinn og på ungdomsskolen 8.-10. trinn. Hvor mange representanter elevrådet skal ha, bestemmer kommunen selv. De som skal være med i elevrådet skal velges senest tre uker etter at skolen har startet på høsten. På videregående skal det være en representant i elevrådet pr tjuende elev.

Elevrådet skal ha en lærer som har tid til å hjelpe dem og lederen for elevrådet skal sammen med læreren kalle inn til møter. Elevrådet skal si fra om meningene til elevene på skolen og arbeide for å få til et godt læringsmiljø og skolemiljø. Elevrådet skal også kunne uttale seg og komme med innspill i saker som gjelder elevenes nærmiljø - eller nabolaget til skolen.

Elevrådet skal velge to representanter og en vararepresentant til barn- og unges kommunestyre hver høst. På Ungdomstrinnet skal de også velge en representant og en vararepresentant til Ungdomsrådet annenhver høst.

4.2 Ungdomsråd

Ungdomsråd er også lovpålagt og skal velges annethvert år. Disse blir valgt gjennom elevrådet og andre grupper, som fritidsklubber. De som er med må være mellom 13 og 19 år det året de velges. Ungdomsrådet skal si fra om hva ungdom i kommunen mener om de sakene som behandles i kommunen og gi råd til de voksne politikerne. De kan også ta opp egne saker.

Leder og nestleder i Ungdomsrådet har møte- og talerett i kommunestyret. Det betyr at de kan komme på møtene, ta ordet og si hva ungdommen mener, men ikke komme med forslag eller stemme på sakene.

Ungdomsrådet skal bidra til at ungdom påvirker mer i lokalmiljøet, og bidra til at ungdomssaker blir tatt opp av politikerne. Dette betyr at de skal bidra til at saker ungdom er opptatt av blir tatt opp. Ungdomsrådet blir også spurt i saker der det skal forandres noe i et nabolag. Da foreslår de som jobber i kommunen en plan for hva som skal gjøres, og da kan ungdomsrådet komme med innspill til denne. Kanskje er det noe de voksne ikke har tenkt på når de har laget planen?

4.3 Barn- og unges kommunestyre (BUK)

BUK er ikke lovpålagt slik som elevråd og ungdomsråd, men Nordre Follo kommune har bestemt at det er lurt å ha et kommunestyre der barn og unge fra alle grunnskolene i Nordre Follo kan møtes og si hva de mener.

I BUK kan man stille spørsmål til Ordføreren og de har også penger som de fordeler en gang i året. Da må skolene og fritidsklubbene lage søknader som BUK går igjennom på møte. Det er medlemmene i BUK som bestemmer hvem som skal få penger til hva.

BUK kan sende inn saker de ønsker å ta opp, men det er Ordføreren i Nordre Follo som bestemmer hvilke saker som blir valgt. For eksempel er denne planen skrevet basert på innspill fra BUK høsten 2021. Det kan også være andre større saker kommunen jobber med som betyr mye for barn og unge.

5 Tiltak

Tiltakene er det de voksne skal gjøre for at barn og unge skal få muligheten til å medvirke på de forskjellige områdene.

5.1 Skole

I skolen skal elevene lære om-, for- og gjennom demokrati. Dette for å kunne delta som ansvarlige individer i samfunnet. Skolen skal gi elevene mulighet å medvirke i sitt liv og erfare hva demokrati betyr i praksis. Opplæringen skal fremme oppslutningen om demokratiske verdier som gjensidig respekt, toleranse, tros- og ytringsfrihet og frie valg.

Dette skal vi gjøre	Slik får vi det til
Den enkelte elev skal erfare at den får utforske demokratiske prosesser, utvikle demokratiske holdninger, og kan påvirke egen hverdag.	<ul style="list-style-type: none">Lærere skal sørge for at hver elev har medbestemmelse i egen læring. Dette gjennom valg av kunnskapsinnhold, arbeidsmetoder, vurderingskriterier og vurderingsformer i de ulike fagene.

	<ul style="list-style-type: none"> • Skolen skal sørge for at alle elever gjennom hele skoleløpet erfarer gjensidig respekt, toleranse, at de blir tatt hensyn til og hørt, det er greit å være uenig og at mindretallet blir tatt hensyn til. • Skolen skal sørge for at alle elever skal være kjent med handlingsplanen for demokrati og egne rettigheter. • Skolen skal sørge for at alle elever opplever å bli tatt på alvor slik at undervisningen blir tilpasset hver enkelt.
<p>I klasserommet skal det arbeides slik at demokrati prøves ut i praksis, det utvikles demokratiske holdninger og at elevene får påvirket egen hverdag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lærere skal legge opp arbeidet slik at elevene får jobbet med demokrati, med ulike metoder i flere sammenhenger. Dette skal skje i mange fag og i ulike sammenhenger. • Læreren må legge til rette for demokratiske valg til elevråd og i andre grupper der elevene er med på å bestemme • Skolen skal arbeide med demokratiske prinsipper og verdier i ulike sammenhenger, praktisk og teoretisk. Dette gjelder for lærere og elever. • Lærere må legge til rette slik at elever kan oppleve demokrati og delta demokratisk i ulike organer. • Læreren må legge til rette for, slik at elevene får vite hva elevrådet har tatt opp og arbeider med. • Læreren må lytte til elevenes mening i valg av læremidler, læringsressurser og bruk av læringsverktøy. • Skolen må gi elevrådet gode arbeidsforhold i sitt arbeid. • Læreren må gi elevene reell påvirkning på klassemiljø. Dette kan være blant annet via klasseregler / trivselsregler, sosiale mål for gruppen, faglige samtaleregler med mer.
<p>Gjennom arbeid i råd og utvalg skal elevene utforske demokratiske prosesser, utvikle demokratiske holdninger og ha påvirkning på egen hverdag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lærere må hjelpe og legge til rette for gjennomføring av demokrati i valg, informasjonsflyt og meningsutveksling i elevdemokratiet. • Skolen må sørge for at det praktiseres demokratiske verdier i saksfremlegg, språkbruk og beslutningstaking i organer der elever deltar. Det er

	<p>lærerens ansvar at herskertechnikker ikke praktiseres mellom de ulike deltagere.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skolen skal gi elevene medbestemmelse ved innkjøp av utstyr knyttet til elevenes sosiale miljø. • Skolen skal sørge for elevenes medvirkning i valg av læremidler og bruk av læringsverktøy.
--	---

5.2 Fritid

Rapporter fra forskningsmiljøene tyder på at fritidsaktiviteter for barn og unge i stor grad er voksenstyrt. Det er flere rapporter som har sett på sammenhengen mellom dette og at ungdom slutter på fritidsaktiviteter. Å delta på aktiviteter sammen med andre er bra for folkehelsen. At barn og unge medvirker, sier sin mening og blir hørt på fritiden, har betydning for om de er i aktivitet. Derfor skal vi i Nordre Follo kommune legge til rette for at voksne som har kontakt med barn og unge på fritiden skal få hjelp til å få dette til.

Dette skal vi gjøre	Slik får vi det til
Arbeide for at barn og unge selv kan være med på å bestemme i fritidsaktivitetene sine	<ul style="list-style-type: none"> - Drive arbeid for å hjelpe voksne å tenke annerledes om hvordan de involverer barn og unge i aktivitetene - Arrangere møter der man kan dele erfaringer og kunnskap - Utvikle pakker med tips og triks sammen med barn og unge som hjelper voksne å få til bedre medvirkning - Organisere AlleMed dugnader både med barn og med voksne - Delta i Mitt valg
Følge opp barn og unge med egendrevne aktiviteter som Skating, gaming og de som «henger»	<ul style="list-style-type: none"> - Tilrettelegge for e-sport - Opprettholde og markedsføre tilskuddsordningen «Prøv selv»
Legge til rette for at barn med funksjonshemming gis muligheten til å delta på aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> - Etablere kontaktpunkt i kommunen for foreldre og foreninger som trenger bistand til tilrettelegging for deltakelse - Drive holdningsarbeid og erfaringsdeling - Legge til rette for at barna får si sin mening om hva de vil delta på

5.3 Lokalsamfunn

FNs barnekonvensjon understreker barn og unges rolle som medborgere i samfunnet og at deres erfaringer og synspunkter må lyttes til. Barnekonvensjonen skal legges til grunn for alt arbeid for og med barn og ungdom. Medbestemmelse er et av punktene.

Kommuneplanen til Nordre Follo Kommune sier at barn og unge i Nordre Follo medvirker, sier sin mening og blir hørt. Det skal legges til rette for at barn og unge kan delta når kommunen planlegger og utvikler tjenester og lokalsamfunn.

Dette skal vi gjøre	Slik får vi det til
Medvirkningssymbol	<ul style="list-style-type: none">- Det skal utarbeides et eget ikon/symbol som markerer sider i planer der barn og unge har medvirket eller blitt hørt.- Symbolet skal brukes av ALLE som skriver planer for kommunen, der barn og unges skal medvirke
Barn og unge skal si sin mening og bli hørt i saker som påvirker deres nærmiljø og lokalområdet	<ul style="list-style-type: none">- Barnetråkk er et verktøy som kartlegger hvordan barn og unge ferdes i nærmiljøet sitt, hva som er viktig for dem og hvor de ønsker endring eller forbedring- Involvere elevrådene i de områdene det gjelder
Reell medvirkning for barn og unge i saker som gjelder dem	<ul style="list-style-type: none">- Gjennomføre workshops der barn og unge kan jobbe sammen for å forbedre sakene- Invitere barn og unge inn i utviklingsprosesser av nye prosjekter i tidlig fase

5.4 Når du trenger ekstra hjelp

FNs barnekonvensjon artikkel 12 gir barn rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter i alle saker som gjelder dem. Barnets synspunkter skal være viktig ut fra barnets alder og modenhet. Prinsippet om barns rett til medvirkning er tatt inn i Grunnloven § 104. Retten til medvirkning innebærer at alle som utfører tjenester til barn og unge skal:

- Gi barnet all den informasjonen det trenger, slik at barnet kan danne seg en oppfatning.
- Respektere barnets synspunkter, beskrive dem og vise hvordan de er vektlagt i vurderinger
- Gi barnet rom til å løfte fram problemstillinger som barnet er opptatt av.

- Sikre trygge omgivelser og relasjoner så barnet kan uttrykke seg fritt.
- Ha ansatte som er opplært og trent i å innhente og vurdere barns synspunkter
- Behandle informasjon fra barnet på en måte som ivaretar barnets trygghet, integritet² og verdighet og hindre at opplysninger kommer på avveie på måter som kan være til skade for barnet.

Dette skal vi gjøre	Slik får vi det til
Legge til rette for at barn og unge som har behov for ekstra hjelp og støtte skal få informasjon om hvilke hjelpetilbud som finnes og at de skal få informasjon om hvor de finnes og hva de kan hjelpe med	<ul style="list-style-type: none"> - Utforme plakater og brosjyrer der barn og unge oppholder seg som skole, barnehage, og fritidsarenaer
Legge til rette for at hjelpetjenestene er tilgjengelig og lette å få kontakt med	<ul style="list-style-type: none"> - Teste ut metoder/arenaer for medvirkning på de arenaene barn og unge befinner seg som skole, barnehage og fritidsarenaer - Videreutvikle hjerteknappen
Legge til rette for at barn og unge får si sin mening om hva slags hjelp de trenger og hvordan hjelpen skal foregå	<ul style="list-style-type: none"> - Utvikle felles samtalemaler som har enkelt språk slik at barnet selv forstår det og får eierskap til sin egen hjelp - Utvikle evalueringsverktøy for å sikre at medbestemmelse/medvirkning er opplevd - Teste ut metoder/arenaer for medvirkning i de utvalgte tjenestene/områdene - Være med å bestemme over egen hverdag og læring i form av hjelp til å lære og hjelp i fritiden
Legge til rette for at barn og unge får si sin mening og delta i videreutviklingen av tjenestetilbudet av hjelperne i kommunen slik at de opplever nyttige og gode tjenester	<ul style="list-style-type: none"> - Opprette ekspertråd i PPT med barn og unge - Bruke erfaringer fra ekspertråd til å videreutvikle tjenestene - Være pådriver for medvirkning og medbestemmelse i tjenester levert av andre etater
Sørge for at de ansatte i kommunene har barnets beste som et grunnleggende	<ul style="list-style-type: none"> - Benytte systematisk ulike medvirkningsmetoder

² Integritet betyr selvstendighet, ukrenkelighet. Å ha integritet betyr å være ukrenkelig, hel eller bevart i sin helhet. Ordet blir særlig brukt om en persons selvstendige og ukrenkelige individualitet. Integritet brukes også om det å ha faste, upåvirkelige holdninger. (Store Norske leksikon)

hensyn i alle avgjørelser og handlinger som berører barn og unge, og de benytter riktig fremgangsmåte for å kunne uttale seg om hva som er barnets beste	<ul style="list-style-type: none">- Barn og unge får god informasjon om hjelpen de skal få og hva som skjer i saken sin, og får fortelle det som er viktig for seg- Utvikle rutiner og arbeidspraksis slik at barnet er med og med virker helt fra før henvisningen og helt til tiltaket evalueres-
--	---

5.5 Gjeldende loverk

[FNs barnekonvensjon](#)

[Grunnlova §104](#)

[Kommuneloven §5-12](#)

[Plan- og bygningsloven §5-1](#)

[Opplæringslova](#)

[Barnehageloven § 3](#)

[Barnevernloven](#)

[Helse – og omsorgstjenesteloven](#)

[Pasient- og brukerrettighetsloven](#)

[Helsepersonelloven](#)

[Forvaltningsloven](#)